

Jan Ryant Dřízal (*1986)

Po maturitě na gymnáziu s hudebním zaměřením nastoupil do kompoziční třídy MGA. Otomara Kvěcha na Pražské konzervatoři a zároveň na obor Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury na filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Studium obou oborů úspěšně zakončil v roce 2012 a nastoupil do kompoziční třídy doc. Hanuše Bartoně na pražské HAMU. Zúčastnil se několika mistrovských skladatelských kurzů, kde se k jeho pracím vyjadřovali významní tuzemští i zahraniční skladatelé.

Kompozici se věnuje od dětství a zároveň systematicky prohlubuje svůj zájem o soudasné umění. V letech 1998-2001 byl členem koncertního chlapeckého sboru Pierri Gaudentes. Je aktivním hráčem na kontrabas, se kterým vystupuje hercektó oddělení na hudebních tělesech. V roce 2010 působil jako klavírní korepetitor hudebního oddělení na Pražské konzervatoři a na DAMU. Věnuje se též organizaci hudebního života: realizace projektu *Konzerva goes contemporary music* v Muzeu české hudby (2009), *Orient-Occident*: konfrontace západní hudby s židovským odkazem (2010), koordinátor festivalu *Movient Music 2012*. Působí též pedagogicky.

Svou tvorbu dělí na autonomní a scénickou, kam zahrnuje i hudbu filmovou a příležitostně kompozice. Jeho skladby byly uvedeny Českou televizí, Českým i Slovenským rozhlasem. *Levathan* – studie pro kontrabas se stala finální skladbou na bratislavském festivalu *Soozvuk 2010*. Na objednávku Mezinárodního festivalu pro soudasný melodram vytvořil hudební obraz *Line Charogne* podle Ch. Baudelairea. Kantáta pro sbor a smíšený ansámbl *Pět seřadských písní* premiérově zazněla na *Žižkovském nekonvenčním podzimě 2010*. Zkomponoval žvův hudbu pro absolventské představení *Peer Gynt* v režii Adama Ruta (divadlo DISK 2010). Tato inscenace byla uvedena i v rámci festivalu *Tvoj Šanc* v Moskvě (2011). Jako autor scénické hudby spolupracoval s Jihočeským divadlem v Českých Budějovicích, či divadlem J. K. Tyla v Plzni. Vytvořil žánrově soundtracky *Tree of Desire* a *On the Trail*, které vyšly na audio nosičích k mediálnímu účelům. V roce 2011 získal od nadace ČHF finanční stipendium na dokončení baletu *Alenka v říši divů* a melodramu *Zázrak v Benátkách* na text Jana Koseka. Je autorem mnoha úprav a aranží. Příležitostně pracuje jako aranžér pro švýcarské vydavatelství EMR (Editions Marc Reift).

Něco z Alenky

Má první myšlenka na zhudebnění Carrollovy *Alenky v říši divů* sahá až do roku 2004, konkrétně do suterénu jedné pražské čajovny, kde jsme s kamarádem vedli zanicený hovor o postmoderním umění. Tehdy jsem přemýšlel, jak spojit nesourodé styly, prvky, tendence a nejrůznější kulturní odkazy v jednotný systém, aniž by nastal chaos a libovůle. Odpověď mi intuitivně dávala Carrollova slavná próza, jejíž nejfantastičtější výstřelky jsou obhájeny nestárnoucí symbolikou a hravostí. Alenčiny příběhy se mi jevily jako surrealistické zrcadlo mé vlastní reality.

Pustil jsem se tedy do hledání všemožných pramenů, bezprostředně spojených s příběhem a nasával jejich atmosféru. Nechal jsem na sebe působit ilustrace, skladby i filmy, které mě později při tvorbě inspirovaly a asociativně vyplouvaly zpět z nevědomí. Zbývalo pouze sestavit dramaturgii jednotlivých scén. Cítil jsem však, že nemohu pouze kopírovat předlohu, a proto jsem si text v mnoha ohledech přizpůsobil. Vzniklo tak třináct obrazů „z temné říše“, rozdělených do dvou částí. Intenzivní komponování pak trvalo od září 2010 do září 2011.

Osobně pro mne znamenala práce v Alence proces pochopení a utváření si uměleckých vlivů, které mě během studií formovaly. Rozhodl jsem se pracovat ve prostěch intertextualitách pomocí vědomostí a techniky, kterou jsem byl schopen do té doby vstřebat. Samotná partitura pro mne dnes představuje především dobrodružství, horečnatou fantazii, vzpomínky, kontexty a narážky na celý soubor děl, která mě určitým způsobem umělecky poznamenala. Když se například Alenka ocitá v cizokrajném světě, volím podobnou instrumentaci jako Igor Stravinský v *Pláku ohniváku* ve chvíli, kdy carevič vstupuje do Kostějovy zakázané zahrady. Téma Klouboučnicka je odvozeno z úryvku skladby *Thalain*

Iannise Xenakise, protože se mi dobře hodilo k vykreslení toporných pohybů dřevěné postavičky. Kočka Škilba charakterizují sólové čtvrtónové housle, aby jí v nadsázce dodaly „falešnost“. Téma Srdcové královny a fanfáry se pak zrcadlově prolínají jako ilustrace na hracích kartách. Nemyslím, že je nezbytné nutně (a vůbec možné) všechny sémantické náznaky rozklíčovat k naplnění pocitu plnohodnotného zážitku. Přál bych si, aby si publikum našlo k této hudbě osobní vztah, přistoupilo na pravidla hry a vkládalo si do postelku vlastní významy, obsese, vzpomínky...

Alenka je příběhem o procesu dospívání a objevování věcí v plném slova smyslu. Pevně doufám, že každý najde svou vlastní cestu k poznání, jak hluboká je Králičí nora.

Mé poděkování patří všem, kteří se podíleli na přípravách dnešního koncertu, a kteří přispěli k jeho realizaci. Zvláštní dík patří MGA. Otomaru Kvěchovi, mému dobrému patronovi, za laskavé konzultace a přátelskou pomoc. V neposlední řadě za mnohé vděcím své nejúžší rodině, která mě podporovala nejen finančně, ale i psychicky, a to zejména mé matce Ivaně Ryantové za neocenitelnou pomoc a empatii. Děkuji též Pražské konzervatoři.

Skladba je dedikována mým prarodičům.

Alenka v říši divů: Dějství první

1) **Introdukce**

Po úvodní fanfáře se roztahuje opona. Úsporné osvětlení, z nebe se snáší sníh a v dějstvem pokoji sedí Alenka. Přichází otec (Srdcová královna) a volá Alenku za ruce jako loutku, která záhy oživa. Rodiče odcházejí, v potměšilém pokoji zavlažně podivný neklid. V očekávání se zjevuje Alence mechanický Králík s hodinkami, pospíchající kamsi do neznáma (saxofón + high-hat). Přelud jí ale nevěnuje sebestmší pozornost a mizí v temné Králičí noře. Alenka znejistí, protože jí podivné zvuky nabádají, aby tvora následovala. Opatrně kráčí k okrají jámy, klopytá a padá do tmy.

2) **Dolů Králičí norou**

Padající svícen náhle osvětlí prostor propasti a zmatená Alenka rozpoznává strmý tunel plný svištělích předmětů všude kolem ní. Dohání Králička, ale ten jí vyklouzává a Alenka se náhle ocitá ve stavu beztíže. V rytmu vaříčku dopadá do podivné kruhové místnosti a vidí Králička mizelického malými dvířky neznámo kam.

3) **V neznámé krajině**

Dveře různých velikostí jsou v místnosti ovšem desítky a k tomu všechny zamčené. Bezradná Alenka zkouší postupně otevřít každé z nich, až se nakonec jedny samy od sebe odemykají. Do chodby proniká prudké světlo ze snové krajiny. Cesta do tajemné říše plně podivných tvorů je otevřena.

4) **Kočka Škilba**

Na scéně se elegantně vkrade kočka Škilba (sólové čtvrtónové housle). Svým sametovým vystupováním si chce Alenku získat, a když se jí to povede, sekne jí drápem, škodolibě se zachechtá a mizí pryč.

5) **Tanec podivných tvorů**

Ze všech stran se vynořují potvůrky všeho druhu a předvádějí své charaktery. Jednou jsou mlil, podivně zlověštní. Pohrávají si se zmatenou Alenkou a choreograf popouští uzdu své fantazii.

6) **Houseňáková rada**

Náhle atmosféra zvažní, tvorové usoudí, že je potřeba Alenku představit moudrému Houseňákovy a tudíž jí k němu odvedou na poradu. Houseňák (solo tuba), obrovský a důstojný, dává Alence hádanky. Ta neúspěšně odpovídá a velký mudrc začíná být stále zuřivější. Jejich témata se střídají a vrcholí ve velké zlobě Houseňákové. Pak se scéna promění.

7) **Epilog I**

Příznak se rozplyvá, Alenka leží omráčená na lesní cestě. Připíží se zvědaví tvorové a v groteskním pochodu jí na rukou odnášejí ze scény.